

AKRAN ZORBALIĞI FARKINDALIK PROGRAMI

ORTAOKUL

Özel Eğitim ve
Rehberlik Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

german
cooperation
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Financed by
KFW

PROGRAMIN GENEL AMAÇLARI

- 1- Öğrencilerin, akran zorbalığı kavramını tanımlamalarını sağlamak.
- 2- Öğrencilerin, akran zorbalığı olan ve olmayan davranışları ayırt edebilmelerini sağlamak.
- 3- Öğrencilerin, bir akran zorbalığı durumunda karşılaşılabilecek üç farklı rolün farkına varmalarını sağlamak.
- 4- Öğrencilerin, akran zorbalığına maruz kalan bir öğrenci ile empati kurabilmelerini sağlamak.
- 5- Öğrencilerin, akran zorbalığında izleyici ile empati kurabilmelerini sağlamak.
- 6- Akran zorbalığına maruz kalan öğrencilerin, zorbalık ile nasıl baş edebileceğini bilmelerini sağlamak.
- 7- Akran zorbalığına tanık olan izleyicilerin, zorba davranışa maruz kalan öğrenciye nasıl yardım edebileceklerini bilmelerini sağlamak.
- 8- Akran zorbalığı davranışı gösteren öğrencilerin, yapması gereken zorbalık içermeyen davranışların farkına varmalarını sağlamak.

4

PROGRAMIN UYGULANMASI

Bu program rehber öğretmen/psikolojik danışman müşavirliğinde, sınıf rehber öğretmeni tarafından öğrencilere uygulanmak üzere hazırlanmıştır. Programın uygulanmasından önce rehber öğretmen/psikolojik danışman tarafından okul yönetimine, velilere ve tüm öğretmenlere akran zorbalığı konusunda seminerler ve uygulanacak sınıf temelli 'Akran Zorbalığı Farkındalık Programı' hakkında bilgi verilecektir. Ayrıca bu programın uygulanması sürecinde dikkat edilmesi gereken hususlar ile ilgili öğretmenlerin bilgilendirilmesi sağlanacaktır. Programın uygulanması sürecindeki görev ve sorumluluklar aşağıda maddeler hâlinde belirtilmiştir:

1. Okulda Akran Zorbalığı Farkındalık Programı'nın planlanması ve yürütülmesi sürecinden okul müdürü sorumludur.
2. Programın uygulanması için gerekli tüm malzeme ve düzenlemeler okul yönetimi tarafından sağlanacaktır.
3. Rehber öğretmen/psikolojik danışman, veli ve öğretmen seminerlerini; sınıf öğretmeni ise öğrenci oturumlarını yapmakla yükümlüdür.
4. Öğretmen ve veli seminerleri, öğrenci oturumlarından önce yapılmalıdır.
5. Öğrenci oturumları ardışık günlerde yapılmaması koşulu ile okulun şartlarına göre dört ya da beş hafta içerisinde tamamlanması esastır.

6. Psiko eğitim uygulamaları sırasında yapılan paylaşımlarla ilgili "gizlilik" ilkesi dikkate alınmalıdır.
7. Rehber öğretmen/psikolojik danışman ve oturumları uygulayan öğretmenler psiko eğitim programının uygulanması sürecinde akran zorbalığından ileri düzeyde etkilendiği tespit edilen öğrencileri ilgili kurum ya da kuruluşlara yönlendirmelidir.
8. Bu program yüzyüze yapılan eğitim çerçevesinde uygulanacak şekilde oluşturulmuştur. Ancak programın uzaktan eğitim sürecinde uygulanmasına ihtiyaç duyulması halinde, etkinliklerin uzaktan eğitim sürecinde nasıl yapılabileceğine ilişkin notlar ilgili yerlerde dipnot şeklinde belirtilmiştir. Uzaktan eğitimde uygulayıcı, bu notları dikkate alarak etkinlikleri gerçekleştirmelidir.
9. Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrenci(ler) varsa etkinlikte görsellerin kullanılması gereklidir. Öğretmen bu öğrencilerin ihtiyaçlarına göre, grup çalışmalarında öğrencilerin yer aldığı gruplara dahil olarak etkinlik sürecinde onları destekleyebilir. Ayrıca sınıftaki özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin(lerin) ihtiyacına göre etkinlikte değişiklikler yapabilir.

PROGRAM UYGULANIRKEN DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

1. Psiko eğitim oturumlarına başlamadan önce, etkinlikler dikkatle okunup, ön hazırlıklar tamamlanmalıdır.
2. Etkinlikler bir önceki etkinlikle bağlantılı şekilde planlanmıştır. Bu nedenle bir önceki etkinlikte eksik kalan bir nokta varsa bu eksikliklerin giderilmesi gerekmektedir.
3. Etkinlik paylaşımlarında öğrencilerin gönüllülüğü esastır. Paylaşımında bulunmak istemeyen öğrenciler teşvik edilmeli, fakat zorlanmamalıdır.
4. Psiko eğitim programı uygulamasında, öğrencilerin duygu ve düşüncelerini ifade etmeleri önemlidir. Bu nedenle etkinlik uygulamalarında, olabildiğince fazla öğrenciye söz hakkı verilmesi, zaman kaygısıyla paylaşımların eksik bırakılmaması faydalı olacaktır.
5. Bazı etkinliklerde akran zorbalığı ile ilgili örnek olaylar verilmiştir. Bu örnek olaylarda karakterleri temsil etmesi amacıyla öğrenci isimleri kullanılmıştır. Eğer uygulama gerçekleştirilen sınıfta benzer isimde öğrenciler bulunuyorsa, farklı isimler kullanılarak senaryoların ifade edilmesi uygun olacaktır.
6. Bazı etkinliklerde grup üyelerinin ikili ya da daha fazla öğrencinin bulunduğu grupların oluşturulmasına ihtiyaç vardır. Sınıf ortamında zorbalık yapan ve zorbalığa maruz kalan öğrenciler varsa bu öğrencilerin farklı gruplarda yer alması daha uygun olacaktır.

7. Bazı etkinliklerde küçük grup çalışmaları vardır. Küçük grup çalışmalarında grupların cinsiyet gibi değişkenler açısından heterojen olması uygun olacaktır. Etkinliklerde bazı bölümlerde uygulayıcılar için ortalama süreler verilmiştir. Bu süreler sınıfın koşullarına uygun değilse uygulayıcıların söz konusu süreleri yeniden düzenlemeleri uygun olacaktır.

PROGRAMIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Psikoeğitim programının gerçekleştirilmesi sürecinde ve sonrasında izleme ve değerlendirme çalışmaları yapılmalıdır. Bu kapsamda uygulayıcılar Form-12'yi farkındalık eğitimine başlamadan uygulayabilirler. Beş haftalık uygulama eğitiminin tamamlanmasından sonra Form-12 tekrardan uygulanabilir. Her iki uygulamadaki öğrenci puanları karşılaştırılarak hem bireysel olarak öğrenci için hem de sınıf düzeyinde programın etkililiği ile ilgili bir değerlendirmede bulunulabilir. Benzer şekilde Form-12 izleme ölçümü amacıyla da kullanılabilir. Yapılan izleme neticesinde değerlendirme süreci süreç ve sonuç odaklı olmak üzere iki aşamalı yürütülmelidir. Süreç değerlendirmesi, etkinlikleri uygulayan öğretmen tarafından Farkındalık Programı Değerlendirme Formu (Form-13) doldurularak gerçekleştirilmeli ve psikolojik danışman/rehber öğretmene teslim edilmelidir. Psikoeğitim programı oturumlarının tamamlanmasından sonra programın amaçlarına ulaşmış olup olmadığını tespit edebilmek amacıyla gözlem, anket vb. ölçme araçları ile değerlendirmelere yönelik çalışmalara devam edilmelidir.

PROGRAMIN YAPISI

1. OTURUM

Öğrencilerin, akran zorbalığı kavramını, zorbalık davranışlarını ve akran zorbalığı rollerini tanıması.

Oturum 1: Akran Zorbalığı Nedir?

2. OTURUM

Öğrencilerin, zorbalık yapan, zorbalığa maruz kalan ve izleyici rollerinin farkına varması ve bu rollerdeki bireylerin ne hissettiklerini açıklayabilmesi.

Oturum 2: Empati Kuruyorum

3. OTURUM

Öğrencilerin, zorbalık girişimlerini durdurmanın etkili bir yolu olan girişken tepkiler verme becerilerinin geliştirilmesi ve zorbalık girişimlerine yanıt vermenin çeşitli yollarının öğrenilmesi.

Oturum 3: Akran Zorbalığına Karşı Koyuyorum

4. OTURUM

Öğrencilerin, izleyici oldukları durumlarda ne yapmaları gerektiğinin farkına varmalarının sağlanması.

Oturum 4: Zorbalığa Sessiz Kalma!

5. OTURUM

Öğrencilerin, zorbalıkla baş etme yollarına ilişkin farkındalık kazanması.

Oturum 5: Ben Olsaydım!